

20.12.2004

574/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Tarkastaja Kari Huttunen

RIKOSILMOITUKSEN KIRJAAMINEN

1

KANTELU

A pyysi 23.2.2004 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan Joensuun kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyn tutkintapyyntöään koskevassa asiassa.

A kertoi tehneensä 11.9.2003 poliisilaitokselle tutkintapyyntönsä kunnianloukkaus asiassa B:n puolesta. Kantelun mukaan A ei ollut saanut poliisilaitokselta vastausta tiedustellessaan asian vireilläoloa viimeksi 27.1.2004. A arvosteli muutoinkin omien tai asiakkaittensa tekemien tutkintapyyntöjen käsittelyä poliisilaitoksella.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatiedot

A:n kirjallinen tutkintapyyntö merkittiin 18.9.2003 vastaanotetuksi poliisilaitokselle. Kertomansa mukaan A tiedusteli 27.1.2004 asiaa poliisilaitokselta saamatta siihen vastausta. Rikosilmoitus kirjattiin 30.1.2004 poliisiin rikosilmoitusjärjestelmään nimikkeellä kunnianloukkaus.

Tutkinnanjohtaja C:n selvityksen mukaan jutun tutkija oli A:n kirjeen saapumisen jälkeen ollut useita kertoja yhteydessä asianomistaja B:hen. Kyseessä oli asianomistajarikos, jossa B oli ilmeinen asianomistaja. A ei ollut esittänyt asianomistajan antamaa valtakirjaa, joka olisi osoittanut hänen voivan edustaa päämiestään ja valtuuttanut hänet esittämään kannanoton rangaistusvaatimuksesta. Selvityksen mukaan tutkija oli sovitellut asiaa useita kertoja B:n ja hänen vastapuolensa kesken. Sovinto oli kuitenkin jäänyt saavuttamatta, koska vastapuoli ei ollut esittänyt sen edellytyksenä ollutta anteeksipyyntöä. Vielä alkukesällä käännä 2004 B ei ollut esittänyt rangaistusvaatimusta, mutta oli tehnyt sen myöhemmin.

Poliisilaitoksen kannanoton mukaan A:n tutkintapyyntö kirjattiin rikosilmoitusjärjestelmään 30.1.2004, vaikka se ei ollut vielä tuolloin asianomistajan rangaistusvaatimuksen puuttumisen vuoksi valmis kirjattavaksi.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Ilmoituksen kirjaaminen

Esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 § 1 momentin mukaan asianomistajan tai *jonkun muun* ilmoittaessa poliisille rikoksesta tai tapahtumasta, jota hän pitää rikoksena, ilmoitus on viipymättä kirjattava.

Asianomistajarikoksen kirjaamisesta ei ole säädetty erikseen vaan ilmoituksen kirjaaminen tapahtuu samoin kuin muittenkin rikosten kohdalla. Siten poliisiin on asianomistajarikoksesta kirjattava viipymättä ilmoitus. Ilmoituksen voi tehdä myös muu henkilö kuin asianomistaja tai asianosainen rikoksesta tai tapahtumasta, jota hän pitää rikoksena.

Esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 3 §:n mukaan esitutkintaviranomaisen on mahdollisuuksien mukaan tehtävä selkoa asianomistajalle siitä, mihin toimenpiteisiin rikoksesta tehdyn ilmoituksen tai esitutkintaviranomaisen tietoon muuten tulleen rikoksen johdosta ryhdytään. Näin ollen poliisi voi joissakin tapauksissa ilmoittaa, ettei tehty ilmoitus johda viranomaisten taholta toimenpiteisiin, koska viranomaisten mielestä kyse ei ole rikoksesta. Poliisiin on kuitenkin otettava ilmoitus vastaan, jos ilmoituksen tekijä haluaa asian rikoksena tutkittavaksi.

Totean, että A:n tutkintapyyntö olisi jo heti saapumisen (18.9.2003) jälkeen tullut kirjata joko R- tai S-ilmoituksena. Ilmoituksen kirjaaminen ei ollut edellyttänyt muiden seikkojen, esimerkiksi asianomistajan rangaistusvaatimuksen selvittämistä, kuten poliisilaitos on kannanotossaan esittänyt. Selvityksen mukaan poliisi oli ryhtynyt tutkintapyyntöön saavuttua toimenpiteisiin sovinnon aikaan saamiseksi asianosaisten kesken. Vaikka menettelyä onkin pidettävä asianmukaisena, se ei poista poliisin velvollisuutta kirjata ilmoitus.

Katson, että ilmoitusta ei ollut kirjattu esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen 1 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla viipymättä.

3.2.2

Tiedusteluihin vastaaminen

A arvosteli kirjoituksessaan poliisilaitosta tiedusteluihinsa vastaamisesta.

Esitutkintalain 11 §:n mukaan asianosaisella on oikeus saada tietoonsa, mitä esitutkinnassa on käynyt ilmi, niin pian kuin siitä ei voi aiheutua haittaa rikoksen selvittämiseksi.

C:n selvityksen mukaan A ei ollut asianajaja eikä hän ollut tutkittavassa asiassa esittänyt valtakirjaa tai muuta valtuutusta voidakseen edustaa asianomistajaa. Rikosylikomisario D oli lyhyesti vastannut A:n tekemään

tiedusteluun asian tutkinnasta. Enempää ei A:lle ollut voitu vastata häneltä puuttuneen valtuutuksen takia.

Selvityksen mukaan A:lta puuttui asianmukainen valtuutus edustaa asianosaista eikä hän itse ollut asianosaisen asemassa tutkittavassa asiassa. Kun esitutkintalain (11 §) mukaan vain asianosaisella tai hänen edustajallaan on oikeus saada tietoja esitutkinnassa olevasta asiasta, totean, ettei A:n oikeutta tiedon saantiin ollut lainvastaisesti rajoitettu. Sillä, että A oli tutkintapyyntöjen tekijä, ei ollut vaikutusta hänen tiedonsaantioikeuteensa.

4

TOIMENPITEET

Siihen nähden, että kantelussa kerrotussa asiassa on selvityksen mukaan ryhdytty toimenpiteisiin, tyydyn saattamaan edellä kohdassa 3.2.1 kerrotun käsityksen Joensuun poliisilaitoksen tietoon vastaisen varalle. Tässä tarkoituksessa lähetän poliisilaitokselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.